

Czym są GPP?

Zielone zamówienia publiczne (ang. Green Public Procurement - GPP) to proces, w ramach którego instytucje publiczne starają się uzyskać towary, usługi i roboty budowlane, których oddziaływanie na środowisko w trakcie ich cyklu życia jest ograniczone w porównaniu do towarów, usług i robót budowlanych o identycznym przeznaczeniu, jakie zostałyby zamówione w innym przypadku.

Czym jest GPP4Growth?

Projekt GPP4Growth łączy doświadczenie i praktyki dziewięciu instytucji publicznych z Europy w ramach oferty mającej na celu poprawę zdolności tych organów w dziedzinie wdrażania polityki promującej ekoinnowacje i rozwój ekologiczny za pomocą „zielonych zamówień publicznych”. Europejskie instytucje publiczne wydają 14% całego PKB Unii Europejskiej. Wartość tych wydatków publicznych na towary, usługi i roboty budowlane oszacowano na 1,8 bln EUR rocznie. Tę znaczącą „siłę nabywczą” instytucji publicznych można wykorzystać w celu pobudzania ekoinnowacji i rozwoju ekologicznego poprzez propagowanie przyjaznych środowisku, zasobooszczędnych towarów i usług.

GPP4Growth

- Nota informacyjna A1.4 -

promuje
łódzkie

Czynniki oddziałujące na udział
przedsiębiorstw
z kluczowych sektorów
GPP4Growth
w zielonych zamówieniach
i procedurach przetargowych.

Streszczenie

Aby projekt GPP4Growth mógł wspierać i zachęcać do skuteczniejszego wdrażania zielonych zamówień publicznych, podstawowe znaczenie ma w pierwszej kolejności zrozumienie czynników oddziałujących na chęć i zdolność prywatnych przedsiębiorstw (strona podaży) do angażowania się w GPP. Dlatego celem niniejszej noty informacyjnej jest przedstawienie osobom odpowiedzialnym za wyznaczanie kierunków polityki i innym zainteresowanym stronom przeglądu motywacji, czynników sprzyjających i barier oddziałujących na chęć i zdolność sektora biznesu do ubiegania się o zielone zamówienia. W oparciu o opisane poniżej badanie w niniejszej notce informacyjnej przedstawiono także zalecenia dotyczące szeregu działań, które mogą podjąć osoby odpowiedzialne za wyznaczanie kierunków polityki, by pomóc przedsiębiorstwom w przełamywaniu barier uniemożliwiających angażowanie się w GPP.

Badanie

W celu zbadania czynników oddziałujących na przedsiębiorstwa biorące udział w zielonych procedurach przetargowych, przygotowano kwestionariusz, który został przekazany respondentom w dziewięciu regionach partnerskich projektu GPP4Growth. Kwestionariusz został udostępniony do wypełnienia on-line, aby umożliwić jego łatwą i szeroką dystrybucję oraz ułatwić zebranie odpowiedzi i proces analizy. Docelowa grupa zainteresowanych stron obejmowała: przedsiębiorstwa prywatne po stronie podaży; personel organów publicznych w regionach partnerskich, tj. „zamawiających”; oraz ekspertów regionalnych posiadających doświadczenie i wiedzę w zakresie GPP.

Kwestionariusz zawierał głównie pytania zamknięte, które uznano za prostsze dla respondentów i umożliwiające udzielenie szybszej odpowiedzi oraz oferujące lepsze możliwości w zakresie kodowania, analizy i porównania. Niemniej do kwestionariusza włączono również pewną liczbę pytań otwartych, aby umożliwić uczestnikom przekazanie informacji uznanych przez nich za istotne. Kopię kwestionariusza można znaleźć w załączniku A do sprawozdania źródłowego dotyczącego niniejszej noty informacyjnej: „Badanie czynników oddziałujących na udział przedsiębiorstw z kluczowych sektorów GPP4Growth w zielonych procedurach przetargowych i zamówieniach”.

Wszyscy partnerzy projektu GPP4Growth przetłumaczyli kwestionariusz na własne języki, co miało pomóc w dotarciu do możliwie największej grupy lokalnych przedsiębiorstw i organizacji publicznych. Kwestionariusz był dostępny do wypełniania od stycznia 2018 r. do 5 marca 2018 r. w celu zebrania wystarczającej liczby odpowiedzi od wspomnianych grup docelowych.

Na kwestionariusz internetowy udzielono w sumie 117 odpowiedzi. W podziale na rodzaje respondentów przedstawiają się one następująco: 61 udzielili zamawiający – nabywcy publiczni (instytucje publiczne), 45 – przedsiębiorstwa po stronie podaży (w tym 35 MŚP i 10 dużych przedsiębiorstw), a 11 – eksperci regionalni.

Co motywuje przedsiębiorstwa do angażowania się w GPP?

Wszystkie cztery najważniejsze motywacje leżące u podstaw zaangażowania przedsiębiorstw w zielone zamówienia publiczne zgłosiło ponad 50% przedsiębiorstw, które udzieliły odpowiedzi na pytania zawarte w kwestionariuszu. Z punktu widzenia prywatnych przedsiębiorstw przyjmowanie najlepszych praktyk i angażowanie się w zielone zamówienia publiczne (GPP):

1. poprawia wizerunek organizacji;
2. jest korzystne dla środowiska;
3. stwarza możliwości zrównoważonego rozwoju;
4. jest korzystne dla społeczeństwa.

Jaki poziom zaangażowania sektora prywatnego w GPP odnotowano w regionach partnerskich projektu GPP4Growth?

59% przedsiębiorstw, które odpowiedziały na badanie, wskazało, że uczestniczyło już jako oferent w zielonych procedurach przetargowych na szczeblu krajowym lub regionalnym. 25% respondentów nigdy nie brało udziału w takich procedurach, ale zgłosiło zamiar takiego udziału w przyszłości.

Okolo 13% respondentów nigdy nie ubiegało się o zielone zamówienie oraz stwierdziło, że nie zamierza tego robi w przyszłości. Ta niechęć do uczestnictwa w GPP w przyszłości może wynikać z postrzeganego słabego zaangażowania instytucji publicznych w efektywność środowiskową lub z wrażenia, że kryteria środowiskowe nie mają zbyt dużej wagi przy wyborze zwycięskiej oferty.

Zgodnie z wynikami kwestionariusza duże przedsiębiorstwa częściej angażują się w zielone zamówienia publiczne niż małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP). 67% dużych przedsiębiorstw zgłosiło, że brały udział w zielonych procedurach przetargowych, podczas gdy udział w takich procedurach zgłaszało 57% MŚP. Możliwą przyczyną tego stanu rzeczy może być większa liczba personelu i większa zdolność administracyjna w dużych przedsiębiorstwach, umożliwiającą poszukiwanie możliwości w zakresie GPP i przygotowanie niezbędnej dokumentacji przetargowej. Ponadto, duże przedsiębiorstwa z większym prawdopodobieństwem działają w bardziej kapitałochłonnych sektorach, które charakteryzuje znaczne oddziaływanie środowiskowe (np. sektorze budownictwa i sektorze produkcji), gdzie GPP odgrywają obecnie większą rolę.

Jakie czynniki umożliwiają przedsiębiorstwom większe angażowanie się w GPP?

Czynniki umożliwiające przedsiębiorstwom ubieganie się o zielone zamówienia publiczne można podzielić na trzy kategorie:

1. Wewnętrzna zdolność i możliwości przedsiębiorstwa;
2. struktura rynku;
3. wdrożona polityka i obowiązujące ramy regulacyjne.

Wszystkie spośród poniższych czynników określonych w kwestionariuszu mieszczą się w tych trzech kategoriach i zostały uznane przez respondentów za ważne czynniki determinujące chęć i zdolność przedsiębiorstw do przyjmowania praktyk zrównoważonych pod względem środowiskowym i uczestnictwa w zielonych procedurach przetargowych:

- dostępne informacje na temat GPP,
- przejrzyste kryteria i procesy związane z GPP,
- wiedza o podaży na rynku w odniesieniu do zielonych produktów,
- organizacja programów szkoleniowych,
- korzystne środowiskowe środki regulacyjne,
- dostępność narzędzi takich jak punkty informacyjne, instrukcje i zestawy narzędzi,
- zachęty gospodarcze i finansowe,
- dostępność procedur certyfikacji ekologicznej,
- wdrożenie obliczania kosztów cyklu życia produktów,
- systemy oznakowań ekologicznych,
- współpraca i zaufanie pomiędzy organami publicznymi i przedsiębiorstwami,
- pomiar i monitorowanie rezultatów GPP.

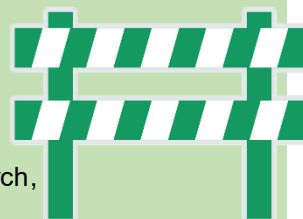
Jakie bariery utrudniają przedsiębiorstwom większe angażowanie się w GPP?

Bariery utrudniające przedsiębiorstwom większe angażowanie się w GPP mogą mieć zarówno charakter wewnętrzny, jak i zewnętrzny. Przykładem barier wewnętrznych jest brak doświadczenia technicznego w zielonych przetargach i ograniczona świadomość środowiskową w przedsiębiorstwach. Wśród przykładów barier zewnętrznych można wymienić ograniczony dostęp do informacji na temat GPP, warunki udzielania pożyczek i dostęp do dofinansowania, istniejące ramy polityki i szersze trendy rynkowe.

Bariery dla przedsiębiorstw

Zgodnie z kwestionariuszem, z punktu widzenia strony podaży sześć najczęściej zgłaszanych postrzeganych barier dla przedsiębiorstw, uniemożliwiających większe angażowanie się przez nie w zielone zamówienia publiczne i ubieganie się o „zielone” zamówienia, przedstawia się następująco:

- trudności z uznaniem praktyk ekologicznych na podstawie kryteriów i procedur środowiskowych,
- brak umiejętności/fachowej wiedzy własnego personelu organizacji w zakresie przygotowywania ofert w ramach zielonych przetargów,
- brak fachowej wiedzy technicznej w stosowaniu wymogów ekologicznych do procesów biznesowych,
- ograniczony dostęp do informacji na temat zielonych procedur przetargowych,
- brak poparcia politycznego i odpowiednich zachęt,
- brak szkoleń.

Co mogą zrobić organy publiczne i osoby odpowiedzialne za wyznaczanie kierunków polityki, aby pomóc przetrwać bariery dla przedsiębiorstw i zachęcić je do udziału w GPP?

Wdrażając zalecenia przedstawione w poniższej tabeli, organy publiczne i osoby odpowiedzialne za wyznaczanie kierunków polityki w dziewięciu regionach partnerskich projektu GPP4Growth mogą podnosić kwalifikacje, informować i wzmacniać pozycję lokalnych przedsiębiorstw, ułatwiając im ubieganie się o zielone zamówienia. To z kolei przyczyni się do promowania ekoinnowacji w tych przedsiębiorstwach oraz propagowania postaw przyjaznych środowisku i zasobooszczędnych towarów i usług na całym rynku.

Stosunkowo rzadkie wskazywanie kosztów jako problemu w badaniu jest niezgodne z wynikami innych niedawnych badań w tym obszarze. Z literatury wynika, że ograniczenia finansowe pozostają jedną z największych barier utrudniających przyjmowanie praktyk ekologicznych w przedsiębiorstwach. Wspomniane ograniczenia finansowe mogą obejmować kwestie takie jak dostęp do finansowania i funduszy pomagających w spłacie zielonych innowacji.

Barьеры	Zalecenia
- trudności z uznaniem praktyk ekologicznych na podstawie kryteriów i procedur środowiskowych	Aby zaradzić brakowi jasności w dokumentacji przetargowej, która prowadzi do tej bariery dla zaangażowania przedsiębiorstw, organy publiczne mogą: <ul style="list-style-type: none"> - zaangażować personel w organizacji posiadający odpowiednią fachową wiedzę w zakresie przygotowywania specyfikacji technicznych; - rozważyć współpracę z ekspertem zewnętrznym przy określaniu kryteriów środowiskowych do uwzględnienia w dokumencie oferty, przygotowywaniu specyfikacji technicznych i ocenie otrzymanych ofert; - sprawdzić dostępność kryteriów środowiskowych, aby instytucje publiczne mogły je włączać bezpośrednio do nowych procedur przetargowych;
- brak umiejętności/fachowej wiedzy własnego personelu organizacji w zakresie przygotowywania ofert w ramach zielonych przetargów; - brak fachowej wiedzy technicznej w stosowaniu wymogów ekologicznych do procesów biznesowych	<ul style="list-style-type: none"> - organizowanie programów edukacyjnych i szkoleniowych w celu podnoszenia świadomości środowiskowej przedsiębiorstw i wzmocnienia ich zdolności do wykorzystywania nowych technologii i innowacji; - organizowanie mini warsztatów w zakresie GPP dla przedsiębiorstw w kluczowych sektorach GPP4Growth w celu zapewnienia im informacji o najnowszych postępach w dziedzinie zielonych technologii i zmianach regulacyjnych; - przygotowanie materiałów szkoleniowych dotyczących GPP oraz otwartych zasobów edukacyjnych; - podnoszenie świadomości społeczeństwa na temat korzyści wynikających z zielonych zamówień publicznych dla sektora prywatnego;
- ograniczony dostęp do informacji na temat zielonych procedur przetargowych	<ul style="list-style-type: none"> - utworzenie scentralizowanego portalu internetowego na potrzeby zielonych procedur przetargowych, gdzie w przejrzysty i dostępny sposób publikowane byłyby wszystkie zaproszenia do ubiegania się o zamówienia publiczne; - utworzenie punktu informacyjnego ds. GPP w administracjach regionalnych; - aktualizacja stron internetowych instytucji regionalnych o odpowiednie zasoby związane ze zrównoważonym rozwojem;
- brak poparcia politycznego i odpowiednich zachęt - dostęp do finansowania na rzecz zielonych innowacji	<ul style="list-style-type: none"> - utworzenie regionalnego planu działań opisującego kluczowe działania i środki mające na celu promowanie zielonych zamówień publicznych i wspieranie zaangażowania sektora prywatnego; - likwidacja luk definicyjnych w ustawodawstwie związanych z podstawowymi terminami dotyczącymi GPP; - rozwiązanie problemów związanych ze sprzecznymi przepisami uniemożliwiającymi przedsiębiorstwom przyjmowanie praktyk ekologicznych; - promowanie reformy podatku ekologicznego zorientowanej na niezrównoważone wykorzystywanie zasobów, produkty niepoddane recyklingowi i wytwarzanie odpadów; - ustanowienie preferencyjnego systemu zabezpieczenia społecznego z niższymi składkami dla przedsiębiorstw wdrażających zielone praktyki; - w celu zwiększenia popytu na zielone produkty, organy publiczne mogą zapewnić bony zniżkowe na zakupy przyjazne środowisku; - ustanowienie centrów wsparcia w zakresie GPP dla przedsiębiorstw w regionach partnerskich; - ustanowienie dedykowanego funduszu GPP w celu wspierania przedsiębiorstw w podejmowaniu ekologicznych przedsięwzięć.

PYTANIA:

Monika Zielińska

Regionalne Biuro
Województwa Łódzkiego
w Brukseli

Urząd Marszałkowski
Województwa Łódzkiego

al. Piłsudskiego 8,
90-051 Łódź

Tel. 042 663 30 45

e-mail:

monika.zielinska@lodzkie.pl

rbwl@lodzkie.pl

Dalsze informacje

Niniejszą notę informacyjną przekazał Departament Komunikacji, Działań w Dziedzinie Klimatu i Środowiska Republiki Irlandii/ Roinn Cumarsáide, Gníomhaithe ar son na hAeráide agus Comhshaoil. Opiera się ona na sprawozdaniu z badania przygotowanym przez Fundację na rzecz Rozwoju i Dialogu Regionalnego na Malcie, partnera w projekcie GPP4Growth. Pełna wersja sprawozdania nosi tytuł „Badanie czynników oddziałujących na udział przedsiębiorstw z kluczowych sektorów GPP4Growth w zielonych procedurach przetargowych i zamówieniach” i może zostać udostępniona na życzenie.

Więcej informacji na temat GPP4Growth można znaleźć na stronie:

www.interregeurope.eu/gpp4growth